

ЖИТТЯ ЯК СПАЛАХ ЗІРКИ

Таким
пам'ятаємо ...

У кожного із нас свої Олімпи,
Де квітам щастя сяяти - цвісти.
Де сам себе і цілий світ зігрів би,
Якби ж туди добратися – дійти!

Якби знайшов в душі
той дух упертий,
Який у серці ураганить кров,
Щоб на шляху життя
сто раз померти,
Та сто один раз народитись знов!

С. Пальчевський

Наша конференція присвячена темі, яка, на наше бачення, має глибоке громадянське звучання: “Становлення і розвиток особистості людини як суб’єкта її власного життя”. Водночас є обставина, яка робить конференцію винятково сердечною, винятково щемливою, адже вона присвячена пам’яті доктора педагогічних наук, професора кафедри загальної і соціальної педагогіки та управління освітою нашого університету, Учителя від Бога, Людини з великої літери, дійсного члена Української академії акмеології, її віце-президента, Заслуженого вчителя України, автора навчальних посібників із педагогіки, сугестопедагогіки, акмеології, соціальної педагогіки – Степана Сергійовича Пальчевського.

У ці дні Степану Сергійовичу виповнилось би 70 років (13 березня). Йому б ще жити й жити, а він пішов і пішов від нас назавжди. Коли я почув про цю сумну звістку, мимоволі вголос промовив: “Життя як спалах зірки”. Його життя справді проминуло, як спалах зірки: не увійшов, тихенько, мирно, спокійно, ні, не оглядаючись ні на кого, він увірвався в нього, відразу засяявши багатьма барвами своєї поетичної натури. Так і пішов раптово із життя... Степан Сергійович “згорів”, фактично, за місяць. І хоча пройшов вже цілий рік від цієї сумної події, нам всім на кафедрі кожного дня здається: ось відчиняться двері і спочатку з’явиться його папочка, а потім, хоч і не завжди усміхнений, а проте дуже добрий і всім бажаючий добра, чи доброго дня, чи просто добрих справ, з’явиться він сам.

Коли згадують людину, що відійшла в інший світ, то говорять лише хороше, так прийнято в нас. У Степана Сергійовича не було таких сторін чи навіть сторінок його власного життя, які потрібно було б затушувати чи просто приховати. Зрозуміло, що ідеальних людей не буває, але він світився чистим, ясным, теплим промінням.

Бог подарував йому великий дар – дар слова, слова поетичного, емоційного і розумного. Є сотні віршів, написаних Степаном Сергійовичем.

У традиціях, та, напевно, й у свідомості нашого народу живе така думка: людина живе стільки, скільки живе пам’ять про неї в тих, хто її знав. Степан Сергійович залишив після себе світлу і добру пам’ять своїм життям, своїми справами, своїм ставленням до тих, хто його оточував. Його життєвий і творчий шлях дуже коротко можна було б охарактеризувати двома такими узагальненнями: життя як спалах зірки і він створив себе сам. Їх би можна було наповнити конкретним змістом, деталізувати чи конкретизувати. Я зупинюсь лише на окремих моментах його життя.

Степан Пальчевський народився і виріс серед чудової української природи, в оточенні лісів, щедрого різнотрав’я, дихав чистим як золото повітрям. Він народився і виріс у звичайній, простій селянській сім’ї, де

знали ціну землі і важкій селянській праці. Він навчався у звичайній сільській школі. Його вчили звичайні вчителі. Однак, великий потяг до знань сприяв тому, що Степан Сергійович закінчив два інститути, Рівненський (філологічний факультет) і Мелітопольський, в якому він отримав диплом учителя географії. Працюючи вчителем географії Мізоцької середньої школи, він захистив кандидатську дисертацію. На той час це було незвичне явище, бо завжди, коли захищався практик, приходили послухати і подивитись на це дійство багато зацікавлених людей. Ще працюючи у школі, він брав участь у Першому Всесоюзному конкурсі “Учитель року” і проводив відкриті уроки в Москві для учнів і вчителів. Ще в час роботи у школі йому присвоєно звання “Заслужений учитель України”. Вже працюючи на кафедрі, він захистив докторську дисертацію з сугестопедії, став дійсним членом Української академії акмеології, її віце-президентом. Він став автором навчальних посібників “Педагогіка”, “Соціальна педагогіка”, “Сугестопедагогіка”, “Акмеологія”. Він був керівником акмеологічної лабораторії і провів десятків майстер-класів у Києві, Рівному, в інших областях України. Він побудував гарний будинок у Мізочі та Здолбунові, виростив сина і радів успіхам двох онуків.

Його любила вся кафедра, а правильніше було б висловитися – весь університет. Степан Сергійович дуже м’яко, поблажливо ставився до студентів. Можливо тому, що в його сім’ї не було дочки, в розмові зі студентками він звертався до них “Доню” або “Доцю”. І вражало, що така форма звертання, навіть для стороннього, була цілком природною.

Маючи хорошу пам’ять, професор Пальчевський у своїх виступах чи-то перед студентами, чи на кафедрі, цитував великих людей без будь-яких записників або папірців. Досліджуючи чи вивчаючи нову для себе проблему, він намагався зрозуміти її суть. Одного з понеділків він підійшов до мене і промовив: “Б’юсь об заклад, ви не вгадаєте, чим я займався в цю неділю.” Я відповів, що в кожного з нас у недільний день стільки справ збирається, що я навіть не уявляю, чим би він міг займатися. Степан Сергійович відповів: “Я конспектував вашу статтю про синергетику в педагогіці, вона мені настільки сподобалась, що я вирішив її законспектувати.” Відповідаю йому, що на кафедрі стоїть ксерокс, за кілька хвилин скопіюєте і будете мати цю статтю. Він відповів: “Я ще з часів інституту знаю, що знання лежать не лише на кінчику язика, але й на кінчику пальців.”

Степан Сергійович добре розумів, що пізнати світ можна не лише через свідомість, не лише використовуючи мислення, уяву, пам’ять, а й шляхом використання емоційно-почуттєвої сфери людини. Всім відомий факт, що людина швидше і міцніше запам’ятовує слова пісні в супроводі мелодії цієї пісні, аніж одні слова без участі мелодії.

Його сугестопедична методика вивчення географії базувалась на принципах емоційності і художності, а носієм емоційності й художності був вірш, інколи звичайний віршований рядок або куплет. Фактично, йшла мова про створення авторського віршованого курсу географії, а за великим рахунком, йшлося про те, що в сучасній дидактиці мають право на життя принципи художності та емоційності.

Слід зазначити, що Бог дав Степану Сергійовичу великий дар, дар слова і користувався він цим даром бездоганно. Окремі вірші Степана Сергійовича покладені на музику та стали піснями.

На конференції, яка присвячена пам’яті Степана Сергійовича Пальчевського, працювало 5 секцій, доповіді з яких розміщені у 2-х частинах збірника. У другій частині подані статті секцій: “Акмеологічний підхід у становленні й розвитку майбутнього фахівця”, “Навчально-виховний простір інноваційної освіти”.

Запропонована тематика відповідає різностороннім науковим інтересам Степана Сергійовича.

Іван Васильович Малафійк,
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри загальної і соціальної
педагогіки та управління освітою, РДГУ.